

หนังสือที่ได้รับทุนสนับสนุนการพิมพ์เอกสารทางวิชาการ โครงการศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ ภาคพิเศษ ปีงบประมาณ 2565

ลดาวัลย์ ไช้คำ.

การเมืองเชิงนิเวศในมนุษยสมัย Eco-Politics in the Anthropocene.

1. นิเวศวิทยาการเมือง. 2. การเคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อม.
3. การจัดการสิ่งแวดล้อม.

JA75.8

ISBN 978-616-602-034-2

ลิขสิทธิ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลดาวัลย์ ไช้คำ
สงวนลิขสิทธิ์

ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 เดือนสิงหาคม 2566

จำนวน 300 เล่ม

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ท่าพระจันทร์: อาคารธรรมศาสตร์ 60 ปี ชั้น U1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ถนนพระจันทร์ กรุงเทพฯ 10200 โทร. 0-2223-9232

ศูนย์รังสิต: อาคารโดมบริหาร ชั้น 3 ห้อง 317 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12120
โทร. 0-2564-2859-60 โทรสาร 0-2564-2860

<http://thammasatpress.tu.ac.th>, e-mail: unipress@tu.ac.th

พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ออกแบบปกโดยผู้เขียน

ราคาเล่มละ 280.- บาท

สารบัญ

สารบัญภาพ/ตาราง	(10)
คำนำ	(11)
อธิบายคำย่อ	(13)
บทนำ การเมืองเชิงนิเวศ	1
ความเป็นมาของการเมืองเชิงนิเวศโดยสังเขป	5
ความสำคัญของการเมืองเชิงนิเวศ	10
หนังสือเล่มนี้เกี่ยวกับอะไร	11
บทที่ 1 สถาบันในการเมืองเชิงนิเวศ	14
บทบาทของสถาบันต่างๆ ในการเมืองเชิงนิเวศ	16
บทบาทของรัฐบาลในการเมืองเชิงนิเวศ	21
สรุป: สถาบันในการเมืองเชิงนิเวศ	24
บทที่ 2 มนุษยสมัย	26
แนวคิด “ธรรมชาติ ” กับ “วัฒนธรรม”	28
Anthropocene: ยุคที่มนุษย์เป็นใหญ่	30
ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมคือการเมือง	36
สรุป: มนุษยสมัย	39
บทที่ 3 การเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม	40
พัฒนาการของการเคลื่อนไหวทางสังคม	42
การเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่	43
บทบาทของการเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม	46
กรณีศึกษา: การเคลื่อนไหวด้านสภาพภูมิอากาศ	47
สรุป: การเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม	49

บทที่ 4 การเมืองเชิงนิเวศระดับโลก	50
วิวัฒนาการของการเมืองเชิงนิเวศระดับโลก	53
บทบาทของโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP)	58
ข้อตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	59
สรุป: การเมืองเชิงนิเวศระดับโลก	64
บทที่ 5 การเมืองเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	66
การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นการเมือง	68
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	70
ความท้าทายระดับโลก	71
การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ	74
การรับมือกับวิกฤติสภาพภูมิอากาศ:	
ข้อตกลงใหม่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	76
สรุป: การเมืองเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	78
บทที่ 6 การเมืองเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ	80
ประเภทของความหลากหลาย	82
ความพยายามลดความเสี่ยงในการสูญพันธุ์	85
กรณีศึกษา: แนวปะการัง Great Barrier Reef	86
สรุป: การเมืองเรื่องความหลากหลายทางชีวภาพ	89
บทที่ 7 การเมืองเรื่องน้ำ	90
ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองเรื่องน้ำ	92
การขาดแคลนน้ำและความขัดแย้ง	93
กรณีศึกษา: การเมืองเรื่องน้ำในภูมิภาคเอเชีย	94
สรุป: การเมืองเรื่องน้ำ	98

บทที่ 8 การเมืองเรื่องมลพิษทางอากาศ	100
ความสำคัญของการเมืองเรื่องมลพิษทางอากาศ	104
มลพิษทางอากาศคือปัญหาทางการเมือง	105
บทบาทของภาคประชาสังคม	108
กรณีศึกษา: การฟ้องร้องรัฐในกรณีมลพิษทางอากาศ	109
สรุป: การเมืองเรื่องมลพิษทางอากาศ	111
บทที่ 9 การเมืองเรื่องขยะ	112
การจัดการขยะและของเสีย	114
ขยะอิเล็กทรอนิกส์	115
กรณีศึกษา: การเมืองท้องถิ่นกับขยะอิเล็กทรอนิกส์	120
สรุป: การเมืองเรื่องขยะ	122
บทที่ 10 การพัฒนาที่ยั่งยืน	124
ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ	127
ความยั่งยืนทางสังคม	129
ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม	131
เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	134
สรุป: การพัฒนาที่ยั่งยืน	137
บทสรุป การเมืองเชิงนิเวศ	138
อนาคตของการเมืองเชิงนิเวศ	140
ความท้าทายใหม่ในการเมืองเชิงนิเวศ	141
สรุป: การเมืองเชิงนิเวศ	145
บรรณานุกรม	147
ดัชนีคำสำคัญ	176
ประวัติผู้เขียน	179

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	เกรียตาทูนแบร์รี่ หยุดเรียนมาประท้วง นอกอาคารรัฐสภาสวีเดน ใน ค.ศ. 2018	20
ภาพที่ 2	การคาดการณ์การเติบโตของจำนวนประชากร ระหว่าง ค.ศ. 1700-2100	34
ภาพที่ 3	การเคลื่อนไหวด้านสภาพภูมิอากาศโลก ในประเทศเยอรมนี ค.ศ. 2022	48
ภาพที่ 4	การสูญพันธุ์ครั้งใหญ่ 6 ครั้ง	84
ภาพที่ 5	การประท้วงการสร้างท่าเรือถ่านหินใน Great Barrier Reef ค.ศ. 2016	88
ภาพที่ 6	เส้นทางแม่น้ำโขง	97
ภาพที่ 7	อนุภาคขนาดจิ๋ว (PM2.5)	102
ภาพที่ 8	เกณฑ์ของดัชนีคุณภาพอากาศของประเทศไทย	107
ภาพที่ 9	อุปกรณ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (EEE) ตามข้อกำหนดของสหภาพยุโรป	116
ภาพที่ 10	ความสัมพันธ์ในการพัฒนาที่ยั่งยืน	127
ภาพที่ 11	เป้าหมาย 17 ประการของเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)	135

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	การเปรียบเทียบความยั่งยืนในด้านต่างๆ	133
------------	--------------------------------------	-----